

Comentaris i anàlisi econòmica de la Comissió Econòmicofinancera del CSC sobre la Llei contra la morositat

Introducció

El passat dia 7 de juliol de 2010 va entrar en vigor la *“Ley 15/2010, de 5 de julio, de modificación de la ley 3/2004, de 29 de diciembre, por la que se establecen medidas de lucha contra la morosidad en las operaciones comerciales”* (BOE 163 de 6 de juliol de 2010).

L'anterior llei contra la morositat a la que es fa esmena parcial (Ley 3/2004 de 29 de desembre), fixava a l'article 4 *“Determinación del plazo de pago”* que *“...el plazo de pago que debe cumplir el deudor será el que se hubiera pactado entre las partes dentro del marco legal aplicable y, en su defecto, el establecido de acuerdo con lo dispuesto en el apartado siguiente”*.

L'apartat següent fixava com a termini de pagament de la factura, 30 dies després de la recepció de la mateixa. Aquest paràgraf de l'article 4 era susceptible d'interpretació i, moltes empreses, emparant-se amb un *“acord entre les parts*, fixat en el contracte i/o en la comanda de compra” estaven i estan pagant a un termini molt superior als seus proveïdors i creditors.

La nova Llei afecta directament a totes aquelles societats i entitats que també se'ls apliqui la *Ley 30/2007, de 30 de octubre, de Contratos del Sector Público*, és a dir, la majoria de les entitats del sector sanitari. Aquesta Llei preveia a l'apartat quart del seu article 200 l'obligació de pagament a seixanta dies, *“4. La Administración tendrá la obligación de abonar el precio dentro de los sesenta días siguientes a la fecha de la expedición de las certificaciones de obras o de los correspondientes documentos que acrediten la realización total o parcial del contrato, sin perjuicio del plazo especial establecido en el artículo 205.4, y, si se demorase, deberá abonar al contratista, a partir del cumplimiento de dicho plazo de sesenta días, los intereses de demora y la indemnización por los costes de cobro en los términos previstos en la Ley 3/2004, de 29 de diciembre ...”*

La nova Llei canvia aquest termini de pagament del sector públic als contractistes establint un període transitori que finalitza l'any 2013 situant-lo en 30 dies naturals comptadors des de l'expedició de les certificacions d'obra o dels documents que acreditin la realització total o parcial del contracte,

- Del 7 de juliol de 2010 al 31 de desembre de 2010: 55 dies naturals
- Del 1 de gener de 2011 al 31 de desembre de 2011: 50 dies naturals
- Del 1 de gener de 2012 al 31 de desembre de 2012: 40 dies naturals
- Des de 1 de gener de 2013: 30 dies naturals

En el cas dels pagaments entre empreses (no administracions públiques) la nova norma estableix, pel mateix període transitori que finalitza l'any 2013, el termini de pagament situant-lo en 60 dies naturals,

- Del 7 de juliol de 2010 al 31 de desembre de 2011: 85 dies naturals
- Del 1 de gener de 2012 al 31 de desembre de 2012: 75 dies naturals
- Des de 1 de gener de 2013 : 60 dies naturals
- Productes d'alimentació frescos: 30 dies naturals (des de 7 juliol 2010)

La nova Llei introdueix també un procediment privilegiat pel cobrament del preu dels contractes amb les administracions públiques que consisteix en que un cop vençut el termini que marca la normativa legal citada, pot fer-se una reclamació escrita a l'Administració i si hi ha silenci en el termini d'un mes comporta el reconeixement del venciment. També es preveu que formulat recurs contenciós administratiu, el tribunal ha de concedir, com a mesura cautelar, el pagament immediat i a més la sentència, si és favorable a l'empresa, ha de condemnar en costes a l'Administració demandada (a excepció de que l'estimació de la demanda no sigui total).

Les empreses i entitats de l'àmbit sanitari català, de les quals se'n recull informació econòmicofinancera en els informes de la Central de Balanços que anualment publica el Servei Català de la Salut, efectuen els pagaments, de mitjana, en un termini molt superior al que fixa la llei contra la morositat. Les dades de 2003 a 2008 (centres d'atenció especialitzada) mostren un rati de pagament amb valors entre els 170 i 180 dies.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Període de pagament a proveïdors	175	174	176	176	181	179

Font: Central de Balanços Catsalut

Si ens fixem en les altres Comunitats Autònomes (CCAA) d'Espanya la situació, en alguns casos és força més exagerada essent la mitjana de dies de pagament 214 dies a l'any 2008. En alguns casos com la CCAA de València, Cantàbria i Balears superant els 400 dies (Font: *Informe "Situación de morosidad de las Administraciones Sanitarias Públicas con la Industria de Tecnología Sanitaria"*).

La conjuntura econòmica i financera actual es desfavorable per a l'assoliment d'equilibris del circulat de les societats i entitats que facturen els seus serveis fonamentalment a l'Administració Pública, com és el cas de les societats i entitats proveïdores del sector sanitari.

El desplegament del Decret Llei 3/2010, de 29 de maig, de mesures urgents de contenció de la despesa i en matèria fiscal per a la reducció del dèficit públic aprovat per la Generalitat de Catalunya i també del Reial decret llei 8/2010, de 20 de maig, de mesures extraordinàries per a la reducció del dèficit públic aprovat pel Govern d'Espanya, posa en evidència la urgent

necessitat de reduir la despesa de les administracions públiques per tal d'aconseguir l'equilibri de les seves finances, amb nivells baixos de dèficit públic pels que es pugui obtenir un finançament adequat. En el darrer més, els proveïdors del sistema sanitari català han pogut comprovar com els terminis de pagament dels seus productes i serveis, s'han vist afectats per les greus tensions de liquidesa existents en les finances públiques.

Les mesures de contenció de la despesa posades en marxa han comportat el demanar un esforç addicional en contenció de preus de compra als proveïdors del sector sanitari i aquests estan demanant a crits que els seus clients (públics i no públics) liquidin les seves factures el més aviat possible per a compensar aquests efectes.

Així doncs estem entrant en una fase en que la gestió del circulat esdevé un element estratègic per a l'equilibri financer de les societats.

L'aplicació d'aquesta norma contra la morositat precisarà una nova i forta necessitat de finançament. Reduir el termini de pagament a proveïdors és equivalent a la realització d'una inversió en circulat.

Com es finançarà aquesta forta necessitat d'inversió? Podrà l'Administració reaccionar ràpidament en l'aplicació de la norma en les circumstàncies actuals? Pressionaran els proveïdors per tal es faci acomplir la Llei?

Si analitzem la qüestió del finançament, hi haurà bàsicament dues vies per aconseguir-ne: recursos propis (d'actiu) i/o recursos de passiu.

Recursos d'actiu que passarien per obtenir liquidesa escurçant el termini de cobrament de clients i el volum dels estocs. El client principal de les empreses i entitats del sector sanitari és l'Administració Pública que, com dèiem, ha mostrat la necessitat de retardar algun pagament recentment. Les Administracions hauran de dotar-se de mecanismes financers per reduir el termini de pagament fins el que indica la Llei. Aquesta, en la "Disposición adicional cuarta" fa referència a l'obertura de línies extraordinàries específiques de l'ICO per a entitats locals. Alhora seria convenient que els pagaments de les factures anessin acompanyats, si fos necessari, de documents de pagament tipus "confirming", que en permeten el "descompte". Si no es té document de pagament (tipus confirming) l'alternativa per aconseguir liquidesa és un "factoring". Cal recordar que els períodes de pagament del Servei Català de la Salut estarien ja desviats respecte la Llei inclús en el període transitori i, especialment, pel que fa al pagament de les factures de regularització.

La utilització de productes de “factoring sense recurs” per tal d’avançar el cobrament de les factures no és un element distorsionador pels ratis d’endeutament de les empreses ja que aquest no computa endeutament.

Pel que fa al volum dels estocs (magatzems de farmàcia i generals) són importants però poc significatius en relació al “saldo de clients” i a la necessitat de liquidesa cercada.

Si mirem la necessitat de liquidesa com a “permanent”, també es podria valorar la via de la realització d’actius com a font de finançament. Per exemple realitzant alguna venda o “lease-back” o “rent-back” sobre algun actiu.

Utilitzar recursos de passiu passaria per cobrir “l’espai” que s’haurà de rebaixar de proveïdors en el nostre balanç per altres recursos de passiu corrent (en principi), és a dir, utilització de pòlisses de crèdit i/o préstecs.

Ampliar significativament el volum de pòlisses de crèdit en aquests moments no és una qüestió senzilla ja que les entitats bancàries han aixecat significativament el seu nivell d’exigència. També es podria considerar la necessitat de finançament d’aquesta reducció de saldos de proveïdors com a permanent, en aquest cas les eines de finançament podrien ser l’ampliació de capital, el préstec a mig/llarg termini, entre d’altres.

A l’exercici 2008, segons dades de la Central de Balanços del Servei Català de la Salut, el volum econòmic que representa la despesa anual de consums, treballs realitzats per tercers i serveis exteriors, més les inversions realitzades dels centres d’atenció especialitzada, sociosanitaris i salut mental és de 2.249 milions d’Euros. El període de pagament promig a proveïdors segons dades de balanç d’aquestes entitats és de 174 dies. En una primera aproximació, la despesa diària equivaldria a 6,98 milions d’Euros.

L’acompliment de l’objectiu que estableix la Llei de reduir el període de pagament a proveïdors a 30 dies a partir de l’any 2013, generaria:

- a) **una necessitat de finançament al conjunt dels centres de la mostra que equivaldria a 1.004 milions d’Euros (dades de l’exercici 2008).**
- b) **Adicionalment, la despesa financera que generaria anualment aquest endeutament és de 28 milions d’Euros als tipus d’interès actuals (tipus que se situen en mínims històrics).**

Si les entitats compradores de serveis (Servei Català de la Salut, Institut Català de la Salut, Institut Català d’Assistència i Serveis Socials, etc.) redueixen també el període de pagament als terminis que fixa la Llei 15/2010 (segons dades de la Central de Balanços 2008 el període de cobrament de clients de la mostra de centres és de 106 dies) llavors la necessitat de finançament d’aquesta reducció de 1.004 milions d’Euros es cobriria amb reducció del saldo de clients (comptes a cobrar).

Despeses d'explotació	(€)
(centres atenció especialitzada aguts + sociosanitaris + salut mental)	2.008 ¹
Farmàcia (consum intern)	160.308.172
Farmàcia (MHDA)	561.841.407
Altres consums	565.220.831
Treballs realitzats per tercers	635.324.722
Serveis exteriors	326.312.954
	2.249.008.086
Inversions	298.351.802

Despesa / dia	6.979.068
(centres atenció especialitzada aguts + sociosanitaris + salut mental)	

Període pagament proveïdors 2008	174
(centres atenció especialitzada aguts + sociosanitaris + salut mental)	

ADMINISTRACIÓ PÚBLICA	Increment necessitats finançament	Despesa financera anual
De 7 juliol 2010 a 31 desembre 2010: 55 dies	829.004.584 €	23.129.228 €
De 1 gener 2011 a 31 desembre 2011: 50 dies	863.899.925 €	24.102.808 €
De 1 gener 2012 a 31 desembre 2012: 40 dies	933.690.607 €	26.049.968 €
Des de 1 gener 2013: 30 dies	1.003.481.289 €	27.997.128 €

Per tant, per complir la Llei, caldrà doncs un esforç addicional en algunes o totes les vies esmentades al document per cobrir aquesta necessitat de finançament, i serà necessari una actuació coordinada entre tots els agents implicats, degut a l'important volum de finançament que requerirà el sector dins del complicat context econòmic actual.

Comissió Econòmicofinancera
Consorci de Salut i Social de Catalunya
Juliol 2010

¹ Informe "Trets remarcables de l'informe economicofinancer de les entitats sociosanitàries, centres hospitalaris d'atenció especialitzada i centres sanitaris de la xarxa de salut mental 2008". Central de Resultats i d'Anàlisi Econòmica. Central de Balanços CatSalut 2008